

Het Verhaal van Pasen 2018 – ds Ruben van Zwieten

In het televisieprogramma de reünie kijken ze terug naar de eindexamenklas van de Havo van het Dalton College uit Zwolle. Een beetje ongebruikelijk is het wel. De reünie betreft geen vijftigers maar jonge twintigers. De klasgenoten zijn allemaal pas in 1996 of 1997 geboren. Hoewel het nog maar vijf jaren geleden is dat ze bij elkaar in de klas zaten, leek het de redactie een aardig idee om in deze snel veranderende digitale wereld juist bij zo'n jonge generatie te kijken naar de wegen die de klasgenoten zijn ingeslagen en hoe bijvoorbeeld door social media vriendschappen zich hebben voortgezet of dat door social media verschillen tussen uitgesproken klasgenoten zijn opgeheven of juist zijn vergroot. In deze voormalige Havo klas uit Zwolle zitten ook Saul Koning en Filip Stein. De presentator wil op driekwart van het programma even stil staan bij de relatie tussen deze twee jongens. In het achterhoofd weet de presentator uit informatie van de voorgesprekken van de redactie dat deze twee niet bepaald vriendjes waren tijdens hun schoolperiode en ook de laatste tijd elkaar flink aangevallen hebben op het internet. Ook nu weer zit Saul veelzeggend linksvoor en Filip rechtsachter. "Of ze contact hebben gehouden," vraagt de presentator aan Saul. "Ja, maar niet bewust," antwoordt hij. "Ervaar jij dat ook zo?" wordt door de presentator aan Filip gevraagd die snel naar rechtsachter is gestiefeld om dichterbij Filip te komen, "Nou, ja en nee," zegt Filip. "Onbewust, omdat ik er niet om stond te springen om met Saul contact te houden, maar bewust omdat ik gewoon op facebook en instagram enzo wilde reageren op zijn zachte geouwehoer van wederzijds begrip en verbinding enzo. Of neem al die foto's met die vrijwilligersonzin." "Maar het staat je vrij om wel of niet op social media op zo'n post te reageren, zegt de presentator. Je had ook kunnen denken Filip, ik laat die posts van Saul gewoon voor wat ze zijn. Waarom doe je dat dan niet?" "Omdat ik serieus vind, zegt Filip, dat die menselijke maar al te menselijke boodschap van Saul ongekend naïef is. Daarmee sluit je ogen voor de groeiende criminaliteit en tsunami aan moslims." Saul mag hier direct even op reageren, zegt de presentator. Saul aan jou het woord: een menselijke, te menselijke boodschap? "Nou kijk,..... maar blijft dan stil. Heeft hij een black out? Is Filip te imponerend? De presentator wilt Saul niet langer in verlegenheid brengen en gaat snel terug naar Filip en terwijl de presentator alweer naar Filip is, filmt de camera nog net dat Saul uit frustratie met een platte hand op z'n schooltafeltje slaat. "Maar jij bent nu al Filip, zegt de presentator, op jouw leeftijd in de positie dat je daar wereldwijd iets aan kan doen, dat je, laat ik het zo zeggen, dat je het kan beïnvloeden. Je zit nu in Londen, toch?," vraagt de presentator die nu duidelijk door wilt naar een volgend onderwerp om tijdens de Reunie maar niet in een politiek debat te verzanden. Filip is, zeker voor zijn leeftijd, degene die veruit het meest verdient en misschien wel de meest avontuurlijke baan heeft van de klas. "Ja, antwoordt Filip, "ik ben inderdaad werkzaam in Londen. Ik werk bij het marketing- en communicatiebureau Cambridge Analytics, het bedrijf of wij, hebben in de afgelopen tien jaar in meer dan 200 verkiezingen de online PR gedaan in de campagnes van de

winnende kandidaten van Argentinië, Mexico, Tsjechië, India en Afrika, heel veel in Afrika, maar we zijn vooral bekend geworden met ons werk in Amerika.” “Dat is nogal wat,” antwoordt de presentator op de opsomming van Filip. De camera zoomt ook even in op Saul, die zichtbaar diep onder de indruk is van wat Filip allemaal vertelt. “En waar ben jij allemaal zelf bij betrokken geweest, Filip?”, vraagt de presentator. “Ik heb in Kenia,” zegt Filip, “meegeholpen met de herverkiezing van Kenyatta, maar mijn hoogtepunt was in 2016 bij de campagne van Donald Trump.” “Hoe ben je daar zo ingerold Filip, want je bent nog zo jong, ik bedoel je bent nu 22? “21”, antwoordt Filip, “nou ja, bijna 22,” corrigeert hij zichzelf. “Dus twee jaren geleden was je nog maar 19 jaar oud, en in 2013, drie jaren daarvoor deed je nog eindexamen Havo in Zwolle zoals iedereen in deze klas.” De presentator maakt een wijd armgebaar om zijn punt kracht bij te zetten. “Ja, nou ja,” zegt Filip, “ik ben na de Havo gewoon een Bachelor Kunstmatige Intelligentie of zoals ze in het Engels zeggen, Artificial Intelligence, gaan studeren in Amsterdam.” “Hoe kwam je daarbij om dat te gaan studeren?,” vraagt de presentator. “Ik had een keer op school in de mediatheek een You Tube filmpje zitten kijken van een Brits wiskundige en computerexpert Alan Turing. Daarin zei hij dat we een computer intelligent kunnen noemen als het hem lukt de mens te laten geloven dat hij met een levend persoon praat. De computer wordt uiteindelijk slimmer dan de mens. Daar geloof ik heilig in. Hebben we ook niet meer van die incompetent menselijke debielen nodig die jouw telefoontjes beantwoorden. Als je bioscoopkaarten wilt reserveren, je een computer aan de lijn krijgt die dat gewoon in no-time voor je regelt. De machine stelt vragen, jij geeft antwoorden en tada: de kaarten liggen voor je klaar. Nieuwe slimme systemen en algoritmes ontwerpen. Kunstmatige intelligentie is overal. Zelfsturende auto’s, Siri en je filmsuggesties in Netflix.” “Zeker, zegt de presentator, dat herkennen we denk ik allemaal van deze tijd, maar, tot slot dan, Filip, hoe werd je dan gevraagd voor de campagne van Trump? Tijdens mijn bachelor, zegt Filip, kon ik stage lopen bij Cambridge Analytics en kon ik daarna als studentmedewerker blijven, daar werkt een leger aan AI studenten. Gewoon data analyseren als goedkope dienstknachten. Op afstand vanuit Amsterdam, of waar dan ook. Ik hielp mee met de eerste verkiezing van Kenyatta in 2013. Ik heb dat blijkbaar zo goed gedaan dat Cambridge Analytics mij ook op het team van de Amerikaanse presidentsverkiezingen had gezet. Trump had jullie ingehuurd, vraagt de presentator? Ja, nou ja, zegt Filip, zijn campagneleider: Steve Bannon. En dan toch, de allerlaatste vraag, wat was dan precies jouw rol Filip in Amerika? We hebben wereldwijd de toegang tot ongeveer zo’n 50 miljoen Facebookprofielen, overwegend Amerikaans. Met onzichtbare handen proberen we op jouw online informatiemuur, en niet alleen via Facebook, maar ook via You Tube, Instagram, eigenlijk alle sociale media, in te gaan op jouw persoonlijke voorkeuren. Niet alleen dat, en sterker nog, we proberen in te spelen op jouw diepste, onuitgesproken soms onbewuste angst. Die angst is zo latent dat je niet eens wist dat je ze had, totdat we het jou voorhouden op je persoonlijk schermje. We zijn vooral op zoek naar data om de diep

gezaaide en onderliggende zorgen en angsten scherp te krijgen. Een verkiezing wordt namelijk niet gewonnen op feiten maar op basis van emoties. Na analyse van die data gaan we voor de partij die ons inhuurt bij miljoenen potentiële stemmers op hun persoonlijke schermen oppoppen met informatie en speldenprikken die nodig zijn om hun stemgedrag te beïnvloeden. Het juiste bericht, voor de juiste persoon op het juiste moment bij zwevende en alle andere kiezers. Micro targeting methods noemen we dat. In dit alles ben ik een radar in het web. Ik werk als jonkie voor de Chief Data Officer.” “Chief Data Officer,” herhaalt de presentator met een grote verbazing in zijn stem. Ok, zegt de presentator nu, van de knecht van de Chief Data Officer, dan nu naar de communicatieknecht van de Partij Democraten⁶⁶: “Ja, want jij, Saul, bent ook met de digitale kant en internet of things bezig, nietwaar?, vraagt de presentator met opnieuw de ingefluisterde informatie in zijn achterhoofd. Ja, ik ben communicatiemedewerker op het partijbureau en je hoeft maar even naar Filip te luisteren om te weten dat er een wereldwijde evolutie gaande is op het gebied van campagnes. Het komt niet meer zo aan op een televisiedebat of op het gaan van deur tot deur, maar bovenal op het bestoken van je kiezers op het wereldwijde web. En daar heb ik wat verstand van, maar natuurlijk niet op het niveau van Filip, zegt Saul. “Dus jij speelt het ook dirty, om het maar zo te zeggen,” zegt de presentator, “terwijl je het dus vaak op internet hebt over verbinding en wederzijds begrip?” “Ja, maar ik kan niet anders. Goed, onze oprichter had als hoofdthema,” zegt Saul, “het streven naar mededogen, bestuurlijke vernieuwing, persoonlijke vrijheid en persoonlijke verantwoordelijkheid. Inderdaad, en daarom,” vervolgt Saul, “zouden we ons enkel met positieve en niet met negatieve campagnes, zogeheten negative campaigning, willen bezighouden, maar ja, de realiteit leert gewoon anders. Ik denk namelijk,” zegt Saul, “dat de werkgever van Filip zich wel degelijk laat inhuren voor ook dit onderdeel, althans, wij krijgen van allerlei bureau’s voortdurend dit soort aanbiedingen. We doen het niet, maar ik begrijp het wel. Zo werkt de wereld nu eenmaal. Ik probeer weleens iets met positief nieuws te doen, zegt Saul, in plaats van de aanval op tegenstanders te kiezen, maar ja dan ben je toch direct zelf het mikpunt van je tegenstanders. “Heb je een voorbeeld?,” vraagt de presentator. Ja, zegt Saul, ik wilde graag vertellen over het feit dat wij veel vrouwelijke kandidaat-raadsleden hadden voor de gemeente. Maar ja, je krijgt dan direct naar je hoofd, oa op het internet Filip en z’n collega’s, dat we alleen maar zoiets doen vanwege diversiteit ipv kwaliteit. Je zit dan maar weer mooi in de verdediging. Cambridge analytics adviseert zijn klanten dan ook altijd: attack, attack, attack, never defense. “Heel even Saul; Filip,” de presentator richt zich nu vanaf een afstand tot Filip die inmiddels weer dichterbij het tafeltje van Saul links vooraan in de klas is geraakt, “Filip, jij reageert dan op het internet niet als data analist van je bedrijf maar op eigen titel neem ik aan?” “Ja,” zegt Filip, “dat doe ik gewoon als privépersoon. Overigens begrijp ik het professioneel ook gewoon niet. Zo ga je toch niet winnen? Het lijkt wel alsof zo’n politieke partij nooit de premier wil gaan leveren en voor altijd een partij in de marge van de macht wilt blijven!” Kijk, nu is dat anders zegt

Saul, maar ooit in een ver verleden zij onze grondlegger: “Wij willen op onze manier winnen en netjes winnen, anders hoeven we ook gewoon niet te winnen. Als je een ander geluid wilt laten horen en wilt dat het politieke bedrijf anders in elkaar gaat zitten, dan moet je het spel ook zelf anders spelen. Wij geloven gewoon niet dat alles is geoorloofd om het spel te winnen. Het hele leven bestaat simpelweg niet uit alleen maar winnen en verliezen. Er bestaat ook nog een ander denkpatroon waarmee je de werkelijkheid kan bezien, zei hij altijd. Naast competitie is er ook nog zoiets als, ja het klinkt misschien heel archaïsch, broederschap. De mensheid is nu eenmaal niet alleen op te delen in winners en losers, je hebt ook nog zoiets als fortunates en unfortunates, als sterken en zwakkeren, als mensen met geluk, en mensen met pech, als mensen met meer en minder talenten. Bij ons wordt door de leiding altijd gezegd: in een tijd van groeiende ongelijkheid wereldwijd zal het hier op aankomen: zullen de sterken omzien naar de zwakkeren? Zullen we als sterke mensen in de kracht van ons leven omzien naar de jongeren onder ons en de ouderen boven ons? Zullen we als sterken de helpende hand uitreiken naar mensen op de vlucht of naar mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking? Ja, kortom, zegt Saul: of de zichzelf ontkennende elite waartoe ook deze HAVO klas behoort, zijn rol zal pakken in de tijd die komen gaat. Want, zoals de grondlegger het ook in zijn tijd zei, de Goliath staat als grote dreiging wel voor onze deur van de samenleving!

-----INTERMEZZO-----

De grondlegger,” vervolgt Saul zijn energieke flow, “zei ook altijd dat we als politieke partij niet bestaan of voortbestaan bij de gratie van het aantal zetels maar door de juiste inspiratie in stand te houden. We houden vast aan onze idealen en als het speelveld te weerbarstig is, dan kunnen we maar beter de kleine succesjes optellen.” Kijk, zelf,” zegt Saul, “vind ik onze grondlegger heel naïef. Broederschap, menselijkheid, omzien naar elkaar, allemaal mooie woorden, maar je wint er geen oorlog mee. Het werkt nu gewoon totaal anders. Politics is a totally different ball game geworden. “Heb je daar dan ook een voorbeeld van?,” vraagt de presentator. “Ja,” zei Saul, “gingen we samen met de partij voor de dieren lekker idealistisch zitten doen in de gemeenteraad van Amsterdam, gingen we de paarden en koetsen in de binnenstad weren omdat die toeristische koetsen te veel ruimte in het verkeer zouden innemen en niet bevorderlijk zouden zijn voor de welvaart van de paarden. Denk maar niet dat je zoiets terugziet in de peilingen. “Ja, dat is inderdaad een mooi voorbeeld,” zegt de presentator kortaf. Hij heeft duidelijk haast en wilt voort maken. Tot overmate van ramp steekt Filip z’n vinger op en nog voordat de presentator als plaatsvervangend meester hem de beurt kan geven begint hij al te praten: toeristenbusiness is business, weet je hoeveel dat ons jaarlijks oplevert? Men zegt dat dat niet te becijferen is, maar geloof mij maar, de hele stad profiteert daarvan. Al dat kleinburgerlijke gemakker over koetsen, bierfietsen en Airbnb, is als kleinburgerlijk gemakker over het welzijn van Paarden.” “Ja, ik denk,” grijpt de presentator nu ferm in, dat jullie het verder op het internet met elkaar

moeten uitzoeken, want dit past allemaal niet meer in dit programma. Maar duidelijk te merken dat jullie contact met elkaar hebben gehouden, bedoeld en onbedoeld, en jullie verbondenheid uit Zwolle in vriendschap en vijandschap elkaar op een leuke manier weinig ontloopt.” “Nou, verbondenheid is nou niet het woord dat bij mij opkomt als ik aan Saul denk,” reageert Filip op de presentator die met z’n vinger al aan het wijzen is naar een volgende persoon in de klas om Filip te laten merken dat hij al een tijdje door wilt. De persoon die wordt aangewezen is Paula. Paula voelt de vinger van de presentator bij wijze van spreken al even op haar lichaam branden en krijgt direct zichtbaar een aantal rode vlekjes rondom haar nek want ze heeft geen idee wat de presentator haar gaat vragen en dat vindt ze maar wat spannend. “Tot slot,” zegt de presentator, “nog even een ronde door de klas wat iedereen nu zoal doet, vijf jaren na het HAVO eindexamen: Paula, wat ben jij gaan doen? Ik ben na HBO verpleegkunde in de zorg gaan werken. Ik werk nu in een revalidatiecentrum in het dorp waar ik met m’n vriend ben gaan wonen. “En hoe is dat?,” vraagt de presentator. “Eerlijk gezegd, zegt Paula, hard werken want we moeten steeds meer doen met minder. Ik vond het leuk om patiënten, oh nee klanten, zo moeten we ze nu noemen van de managers van de private equity club die nu in onze kliniek investeert, persoonlijke aandacht te geven. Gewoon een praatje maken, weet je wel. Je moet er toch wat van maken met elkaar. Dat geeft mij plezier in het werk en dan vind ik het ook niet erg om af en toe wat meer te doen of langer door te werken. En jij, Eliab?, zegt de presentator. Ja, je bedoelt wat voor werk ik nu doe? Ik ben administratief medewerker bij de ING “Heb jij er ook 50% bij gekregen?,” vraagt de presentator aan Eliab. Nee, zegt hij, ik werk bij de ING bank via het uitzendbureau. Ik ben een flexer met flexibele zekerheden. Dan gaan we nog even naar Abina, zegt de presentator: wat ben jij gaan studeren na de Havo? “Ik ben de Pabo gaan doen en ik sta nu voor de klas, zegt Abina. “Pittig?,” vraagt de presentator. “Nou ja, ik heb wel meegedaan met die stakingen, hoewel ik niet zal onderkennen dat we het goed hebben, veel en lange schoolvakanties vind ik bijvoorbeeld zelf ook heerlijk, maar zoals mijn vader het me altijd uitlegt: mijn vriend en ik horen tot zeg maar de onderkant van de middenklasse, hij zit in de bouw waar momenteel werk genoeg is, maar het lijkt wel alsof hij in de afgelopen jaren harder is gaan werken om ongeveer op hetzelfde inkomensniveau te blijven. Ik zag dat bij mijn ouders ook gebeuren: ze hebben hun hele leven hard gewerkt als tweeverdieners maar hebben niet in gelijke mate geprofiteerd van de welvaartsgroei die de technologie een klein aantal mensen duidelijk wel heeft gebracht. Ik merk dat dat mijn pa boos maakt. Hij stemt nu ook iets heel anders dan 10 jaren geleden zullen we maar zeggen.

De presentator kijkt recht in de camera en besluit de uitzending met zijn vaste afsluiting. Zodra zijn laatste woord is geweest, zijn alle rode lampjes ook uit. Al het bewegend personeel rondom de zet, gooit direct zijn handen los. Het verschil tussen rode lampjes aan en uit is groot, zo valt ook redacteur David Herder op, die met iedereen inclusief Saul en Filip de inhoudelijke voorgesprekken heeft gevoerd. De uitzending was weliswaar niet

live, maar vanwege de voortgang en vanwege een strak schema van meerdere opnames achter elkaar uit om kosten te besparen, wordt er zo weinig mogelijk geknipt en uit één stuk opgenomen. Iedere uitzending heeft wel z'n eigen redacteur. Dat dan weer wel. David voelt dan ook een beetje aan dat deze leerlingen nu op dit moment een beetje aan hun lot worden overgelaten omdat de volgende klas voor de opnames alweer klaar staat. Ook de presentator is met z'n hoofd alweer bij wat er komen gaat. David nodigt iedereen nog even uit in de kantine van het opnamegebouw. Daar aan de lunchtafel met de paaseitjes in een bakje in het midden, zet de discussie zich in de klas tussen Filip en Saul nog even voort. Dan zegt David, uit het niets, hoe komt het dat jullie in deze klas allemaal zo bang zijn voor Filip? Ook jij Saul, jij weet heel goed wat de grondlegger van je partij voor ogen had, maar ook jij lijkt als communicatiemedewerker vast te zitten in het denkpatroon van Cambridge Analytics. Want, wat voor een wereldverbeteraars zijn zij nu precies? "Wie ze nu precies zijn?", vraagt Saul. Weet je hoe groot zij zijn, roept Saul in één adem er achteraan uit. Ze hebben een ongekend groot marktaandeel in de frontlinie waar nu verkiezingen worden beslist. Maar dan nog, Saul, voor jou, vanuit je eigen idealistische partij, wie zijn die onbesnedenen uit de UK van Cambridge analytics nu eigenlijk?, zegt David die nu duidelijk zijn persoonlijke ongezoute mening geeft. De klasgenoten zijn zichtbaar onder de indruk van David die klein van gestalte is en mooi rossig haar heeft, Hij weet tegenover Saul precies zijn pijnpunten te benoemen. Dat dwingt weliswaar respect af, maar waarom Davidje ook de grootheid van Cambridge Analytics bagatelliseert, begrijpen ze echter niet. Ja, ik bedoel, zegt Davidje, ik ben maar een simpele redacteur die hier als ZZZP'er wordt ingehuurd, en na deze opnames moet ik ook weer een nieuwe opdracht gaan zoeken, maar ik geloof wel in de krachten van verhalen als je niet van de eerste de beste grote machtsvertoon onder de indruk wilt raken. Ik weet niet of jullie er op zitten te wachten nu, maar ik heb net in de stoptrein op weg naar deze uitzending een verhaal zitten bestuderen. Alle leerlingen van de Havo eindexamenklas van het Daltoncollege in Zwolle knikken instemmend. Ze hebben allemaal met Davidje een gesprekje gevoerd ter voorbereiding. Ze vertrouwen hem wel. "Het is een", vervolgt David, "eeuwenoud verhaal, maar lijkt mij nu hoogst actueel. David pakt zijn rugzak die lijkt op een slingerzak alsof hij z'n tas van de middelbare school nog niet heeft kunnen omruilen voor een professionelere. Uit z'n tas pakt hij eerst vijf noteblokken met aantekeningen. Dan volgt er een oud bijbeltje. Hij gaat zelf zitten in het midden van één van de twee lange kanten van de tafel en nodigt iedereen op dat moment aanwezig in de kantine uit om ook zitting te nemen aan de tafel. De tafel is nu rondom gevuld en de kom met paaseitjes gaan van hand tot hand. Dan slaat David de bijbel open bij het profetenboek Samuël, hoofdstuk 17. Het klassieke verhaal van David en Goliath, dat nu voor u allen is mee te lezen in het programmaboekje.